

Ольга Алісєнко,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
<https://orcid.org/0000-0003-3840-7714>
м. Дніпро, Україна

Ганна Мудренко,

викладач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
<https://orcid.org/0000-0001-7476-4714>
м. Дніпро, Україна

Особливості вивчення професійної англійської мови в дистанційному форматі

Features of learning professional English in a distance format

Анотація. Стаття присвячена аналізу особливостей вивчення професійної англійської мови в умовах дистанційного навчання. Мета статті полягає в розкритті ефективності дистанційного навчання англійської мови з професійним спрямуванням, ураховуючи досвід передових українських дослідників у цій галузі. Основний акцент зроблено на підходи до адаптації навчального процесу до потреб сучасного студента та використання новітніх технологічних засобів. У роботі використано загальнонаукові методи дослідження, включаючи аналіз та систематизацію літературних джерел, порівняльний аналіз. Результати дослідження показують, що пандемія COVID-19 змусила світ, включаючи освітні установи, переключитися на дистанційне спілкування. В Україні додатковий тиск виник через військові дії з Росією, що привело до масової міграції громадян, для яких знання англійської стало необхідністю. Інтерес українців до англійської мови підтверджений рейтингом EF EPI, відображаючи бажання країни інтегруватися в світовий простір. Дистанційна освіта в Україні базується на онлайн-технологіях, підтримуваних платформами, такими як «Всеукраїнська школа онлайн», що отримує державну підтримку. Викладання англійської має дві моделі: британську (асинхронну) та американську (синхронну), які враховують потреби учнів. Цифрова глобалізація визначає способи спілкування і бізнесу. Дистанційне навчання допомагає адаптуватися до цих вимог, надаючи гнучкість та інновації. Проте традиційні заняття, що сприяють глибокому засвоєнню і командній роботі, залишаються незамінними. Для молоді смартфони стали вікном у світ навчання. Вчителі використовують різноманітні онлайн-інструменти, такі як «Google Classroom», «Skype»,

«ZOOM», для здійснення уроків та взаємодії зі студентами, кожен з яких має свої особливості. Технології Google Meet і Trello полегшують дистанційне навчання, а платформи, такі як Google Classroom та Skype, допомагають у взаємодії та оцінюванні робіт студентів. Практичне значення. Дослідження може бути корисним для педагогічних працівників, що займаються викладанням іноземних мов у вищих навчальних закладах, а також для здобувачів освіти, які шукають оптимальні методи вивчення мов в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: професійна англійська мова, дистанційне навчання, адаптація, технологічні засоби, підходи до викладання, загальнонаукові методи.

Summary. The article is devoted to the analysis of the peculiarities of learning professional English in the context of distance learning. The purpose of the article is to study the effectiveness of distance learning of ESP, taking into account the experience of leading Ukrainian researchers in this field. The main emphasis is placed on approaches to adapting the learning process to the needs of a modern student and the use of the latest technological tools. The study uses general scientific research methods, including analysis and systematization of literature sources, comparative analysis. The results of the study show that the COVID-19 pandemic has forced the world, including educational institutions, to switch to remote communication. In Ukraine, additional pressure has arisen due to military actions with Russia, which has led to mass migration of citizens for whom knowledge of English has become a necessity. The interest of Ukrainians in English is confirmed by the EF EPI rating, reflecting the country's desire to integrate into the global space. Distance education in Ukraine is based on online technologies, supported by platforms such as All-Ukrainian School Online, and receives government support. English teaching has two models: British and American, which take into account the needs of students. Digital globalization is changing the way we communicate and do business. Distance learning helps to adapt to these demands by providing flexibility and innovation. However, traditional classes that promote deep learning and teamwork remain indispensable. For young people, smartphones have become a window into the world of learning. Teachers use a variety of online tools, such as Google Classroom, Skype, and ZOOM, to deliver lessons and interact with students, each with its own characteristics. Technologies such as Google Meet and Trello facilitate distance learning, and platforms such as Google Classroom and Skype help with student interaction and assessment. Practical implications. The study can be useful for teachers involved in teaching foreign languages in higher education institutions, as well as for students looking for the best methods of learning languages in distance learning.

Key words: professional English, distance learning, adaptation, technological means, teaching approaches, general scientific methods.

Вступ. Вивчення професійної англійської мови в останні роки стає все актуальнішим завданням для українців. У контексті глобалізації, міжнародних партнерств та інтеграції на різних рівнях бізнесу, науки та культури, сучасні фахівці стикаються з необхідністю воло-

діння англійською на професійному рівні. Міжнародний рейтинг *EF EPI* за 2022 рік підтвердив, що англійська мова посилила свою популярність у багатьох країнах, зокрема в Україні, яка показала значне поліпшення у рейтингу, піднявшись до 35 місця зі 49.

Останні події, зокрема вплив пандемії COVID-19, визначили новий вектор розвитку освітньої системи. Дистанційне навчання, яке раніше розглядалося як доповнення до традиційних форм, зараз стає основною моделлю для багатьох освітніх закладів. Це дозволяє студентам адаптуватися до нових умов, гнучко планувати свій графік та вивчати мову з будь-якої точки світу. Проте, разом з перевагами, дистанційний формат приносить й виклики. Перш за все, це втрата можливості живого спілкування, що є ключовим для розвитку комунікативних навичок.

Англійська мова, відома своєю глобальною присутністю, є основним інструментом комунікації у багатьох галузях. З урахуванням останніх світових подій, таких як війни та масові міграції, володіння нею стає ще більш важливим, адже мова сприяє соціальній інтеграції та відкриває нові професійні можливості.

Таким чином, вивчення професійної англійської мови в дистанційному форматі вимагає глибокого розуміння сучасних викликів та педагогічних підходів, що забезпечують ефективність навчання в умовах відсутності можливості вивчати її у традиційний спосіб.

Методи та методологія дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові методи пізнання, а також метод критичного аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури. За допомогою методів індукції та дедукції були розроблені рекомендації щодо вирішення нагальних проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження. З розвитком технологій та під впливом світових подій, таких як пандемія COVID-19, освітній процес зазнав значних змін, особливо у вивченні іноземних мов. О.Л. Вакуленко, Р.Г. Попович, І.О. Тимошук [1] зосередили свою увагу на стратегіях дистанційного вивчення мов в контексті модернізації освітньої системи України, акцентуючи на важливості педагогічної адаптації до новітніх технологічних засобів. Праця О. Гришківської [2] спрямована на адаптацію навчального процесу до потреб студентів нефілологічних спеціальностей, розглядаючи особливості вивчення професійної англійської мови. А. Коваленко [3] дослідила специфіку форм і методів роботи при дистанційному вивченні іноземних мов у часи пандемії, акцентуючи на необхідних змінах у підходах до викладання. Дослідження Л.Ф. Лозинського, Т.С. Липченко та Л.М. Усика [4] вказує на значущий вплив дистанційної форми навчання на професійну підготовку фахівців ІТ. Вони

підкреслюють, що таке вивчення може мати як позитивні, так і негативні сторони. О.Д. Остафійчук [5] звернула увагу на інноваційні методи і технології у викладанні англійської мови, що допомагають адаптуватися до змінюваних умов навчання. При цьому, дослідження Л.Ю. Прийми, Н.Г. Танько, Н.О. Шерстюка та О.М. Беляєвої [6] зосереджене на медичних ЗВО, де підкреслюється особливість дистанційного вивчення англійської мови в цьому секторі.

Малодослідженим залишається питання дистанційного вивчення мов у загальноосвітніх закладах у часи війни, на що вказує В. Редько [7]. Також, унікальні умови воєнного стану та адаптація до них під час вивчення іноземних мов була вивчена О.П. Сердюк та М.П. Леоненко [8].

На фоні всіх цих досліджень стає очевидним, що особливості вивчення професійної англійської мови в дистанційному форматі потребують глибокого аналізу та систематизації інформації.

Поширення пандемії COVID-19 спричинило глобальний перехід до дистанційних форматів взаємодії в багатьох аспектах нашого життя. Насамперед, освітній сектор відчув ці зміни найбільше. Школи, університети та інші заклади освіти в ряді країн були змушені переключитися на онлайн-формат, щоб забезпечити безперервність навчального процесу [10]. Світ став свідком впровадження нових методів навчання, інтерактивних платформ та засобів, які допомагали підтримувати зв'язок між учнями та викладачами. Викладачі шукали креативні підходи, щоб зацікавити своїх студентів, а студенти намагалися адаптуватися до нової реальності, де вони вчилися вдома, часто без прямого контакту зі своїми однолітками.

В Україні ця ситуація стала ще складнішою через додаткові випробування, викликані збройною агресією Росії. Введення воєнного стану в 2022 році [8] змінило звичний ритм життя багатьох людей. У таких випадках школи стали не просто освітніми закладами, але й місцями, де діти могли отримати психологічну підтримку, відчуття спільноти та віру в майбутнє. Учителям доводилося знаходити баланс між навчанням та підтримкою своїх учнів у ці непрості часи.

Англійська мова, вже давно визнана світовою мовою комунікації, в умовах війни і точним вектором руху України до Євросоюзу, набула ще більшої актуальності. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну стало причиною масового переселення українців за кордон. У таких умовах, володіння англійською мовою стало не просто бажаним навиком, а важливою необхідністю для адаптації в інших країнах.

Міжнародний рейтинг EF EPI, який аналізує рівень володіння англійською мовою в різних країнах, підтвердив цю тенденцію. Згідно даними за 2022 рік, Україна посіла 35 позицію серед 111 країн. Це

підвищення позиції на п'ять місць у порівнянні з попереднім роком свідчить про зростаючу мотивацію українців вивчати англійську.

У контексті війни, вивчення англійської мови стало для багатьох не тільки засобом міжнародного спілкування, але й ключем до нового життя, можливістю працевлаштування, навчання та соціалізації в інших країнах. Така популярність англійської мови є відображенням зміцнення глобальних змін та прагненням українців до євроінтеграції інтеграції незважаючи на національні виклики [9].

Дистанційне навчання вже давно стало актуальною темою в освітньому середовищі. Проте слід розрізнати два ключових поняття: «дистанційна освіта» та «дистанційне навчання». «Дистанційна освіта» означає форму навчання, де освітні послуги доступні великій аудиторії завдяки використанню інформаційних технологій, незалежно від їх географічного розташування. Тоді як «дистанційне навчання» стосується безпосереднього процесу взаємодії між викладачем та студентом, який відбувається з допомогою технологій на певній відстані. Основна мета цього процесу полягає в набутті професійних знань та розвитку компетенцій [3].

Дистанційний формат навчання стосується педагогічної методики, де основна частина навчального процесу відбувається без фізичної присутності студентів та викладачів у тому самому місці. Завдяки сучасним технологіям, такий підхід дозволяє реалізувати навчання за допомогою інтернет-з'єднань, де матеріали курсу, відео-лекції, тести та інші ресурси доступні онлайн.

Дистанційне навчання може проходити у двох основних формах: синхронному та асинхронному [6].

1. Британська модель дистанційного навчання, відома також як асинхронна або індивідуальна, фокусується на самостійному навчанні. Вона призначена для тих, хто бажає отримати основну чи додаткову освіту, не залишаючи своєї основної діяльності. Ця модель включає в себе добре структуровані навчальні матеріали, систему групових занять і індивідуальних консультацій (тьюторіали) та розроблену систему атестації студентів, що гарантує високий рівень якості освіти.

2. Американська модель дистанційного навчання є синхронною та груповою. Вона розглядається як альтернатива очній формі освіти, де безпосередній контакт між викладачем та студентами замінюється на телекомунікаційне спілкування. В цьому випадку акцент робиться на використанні сучасних телекомунікаційних технологій, а сама система навчання залишається відносно традиційною.

Обидві моделі пропонують цінні підходи до викладання іноземних мов, надаючи викладачам в Україні гнучкість у виборі методик та інструментів для навчання. Це дозволяє адаптувати навчальний

процес до конкретних потреб студентів, їхніх індивідуальних особливостей та ситуації в країні, а також забезпечувати високий рівень якості освіти в цій важливій сфері [1].

В Україні для викладання іноземних мов активно застосовуються як синхронні, так і асинхронні форми навчання, що дозволяє забезпечити максимальну гнучкість і ефективність освітнього процесу. Синхронні методи навчання доречні в тих випадках, коли потрібна пряма взаємодія між учасниками освітнього процесу. Наприклад, при обговоренні складних питань граматики, активній практиці усного мовлення або ролевих іграх. Синхронне навчання також доречне для підтримки мотивації студентів, адже пряме спілкування з викладачем та іншими студентами може допомогти підтримувати зацікавленість у матеріалі. Крім того, якщо є необхідність у швидкому отриманні зворотного зв'язку чи поясненнях від викладача, то синхронні заняття будуть найкращим вибором. Це, переважно, живі онлайн-уроки, відеоконференції, вебінари та групові дискусії.

Асинхронні методи навчання, з іншого боку, ідеально підходять для самостійного вивчення матеріалу, коли студентам потрібно працювати у власному темпі. Це можуть бути записані відеоуроки, аудіозаписи, текстові матеріали, онлайн-тренажери для вивчення граматики і лексики, тести та інші завдання для самостійної роботи. Студенти можуть працювати з цими матеріалами в зручний для себе час, а потім отримувати зворотний зв'язок від учителя. Це особливо корисно для вивчення лексики, письмових завдань або перегляду відеоматеріалів. Також асинхронні методи зручні, коли студенти мають різний рівень підготовки або зайнятості, дозволяючи кожному з них приступати до матеріалу в зручний для себе час. Крім того, вони можуть бути корисними для поглибленого вивчення матеріалу, коли студентам потрібно більше часу для рефлексії або практики.

Залучення до дистанційного навчання може залежати від різних факторів:

- узгоджених форматів навчання з військово-цивільною адміністрацією,
- технічної оснащеності студентів,
- доступності інтернету та електропостачання.

Вивчення професійної англійської мови стає все більш актуальним у світі, де цифрова трансформація змінюють межі спілкування та бізнес-взаємодії. Дистанційний формат навчання відіграє ключову роль у цьому контексті, допомагаючи професіоналам адаптуватися до швидко змінюваних вимог ринку та культурних особливостей. Основні особливості вивчення професійної англійської мови в дистанційному форматі:

– *гнучкість та доступність*. Дистанційний формат дозволяє студентам навчатися в зручний для них час і місці, незалежно від географічного розташування. Це вкрай корисно для зайнятих професіоналів, які прагнуть розвивати свої мовні здібності.

– *індивідуальний підхід*. Інтерактивні платформи та онлайн-ресурси дозволяють адаптувати навчальний матеріал під конкретні потреби і цілі кожного учасника.

– *технологічні інновації*. Застосування сучасних технологій, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект або гейміфікація, може зробити процес вивчення більш захоплюючим та ефективним.

– *миттєвий зворотний зв'язок*. Більшість платформ надає автоматичне оцінювання вправ, що допомагає учням швидко визначити свої слабкі місця та вдосконалюватися.

– *співпраця на глобальному рівні*. Вивчаючи мову онлайн, учні отримують можливість спілкування з носіями мови, експертами та колегами з усього світу.

– *поглиблене вивчення*. Додаткові ресурси, такі як подкасти, відеоблоги, новини та статті, доступні для поглиблення знань та практики мови в професійному контексті.

– *адаптивне навчання*. Сучасні платформи можуть автоматично адаптувати матеріал під рівень знань студента, пропонуючи вправи відповідно до його поточних навичок.

Висновки з дослідження. У зв'язку з поширенням пандемії COVID-19 світова спільнота, зокрема освітній сектор, перейшли до дистанційних форматів взаємодії між викладачем та учнем. В Україні ситуація ускладнилась через війну з Росією, змушуючи багатьох українців шукати притулок за кордоном, де володіння англійською мовою стало критично важливим. Міжнародний рейтинг EF EPI підтвердив зростаючий інтерес українців до вивчення англійської, що відображає прагнення країни до глобальної інтеграції попри існуючі виклики.

Дистанційний формат навчання в Україні характеризується як педагогічна методика, де більшість навчальних процесів відбувається онлайн. Таке навчання підтримується сучасними технологіями та платформами, такими як «Всеукраїнська школа онлайн». Цей підхід отримав значущу підтримку з боку уряду. У контексті викладання іноземних мов існують дві основні моделі: британська (асинхронна) та американська (синхронна), кожна з яких має свої особливості та відповідає різним потребам студентів.

Глобалізація та цифрова трансформація розширюють межі спілкування та бізнес-взаємодії. Дистанційний формат навчання є відповіддю на ці зміни, допомагаючи людям пристосовуватися до нових

вимог ринку та культурних контекстів. Він пропонує гнучкість, індивідуальний підхід, інновації, миттєвий зворотний зв'язок, глобальну співпрацю, поглиблене занурення та адаптивне навчання. Однак живе спілкування в аудиторії, яке сприяє глибокому розумінню матеріалу, критичному мисленню, командній роботі та формуванню дружніх стосунків, не може бути повністю замінено онлайн-форматами, підкреслюючи його незмінну важливість.

Додаткові методи навчання англійської мови в дистанційному форматі включають асинхронне та синхронне навчання через аудіо-та відеозв'язок, інтерактивне спілкування, перегляд освітніх відеоматеріалів, онлайн-тести та виконання вправ. Сучасні технології, такі як Google Meet, Skype, Role-playing apps, Trello та інші, допомагають оптимізувати ці методи. Вчителі використовують різні платформи, наприклад, Google Classroom, Skype та Viber, для оцінювання та надання зворотного зв'язку студентам, зосереджуючись на якості цього зворотного зв'язку як на ключовому елементі успішного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вакулєнко О. Л., Попович Р. Г., Тимошук І.О. Формування і розвиток стратегій дистанційного вивчення іноземних мов у контексті модернізації освітньої системи України. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: *Наукові записки РДГУ*, Вип. 16(59), 2017. С. 74–77.
2. Гришкова О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей. Миколаїв: Видавництво Чорноморського державного університету імені Петра Могили, 2015. 220 с.
3. Коваленко А. Дистанційне навчання іноземної мови за умови пандемії: специфіка форм і методів роботи. *Актуальні питання гуманітарних наук*, Вип. 35, том 3, 2021. С. 250–255.
4. Лозинський Л.Ф., Липченко Т.С., Усик Л.М. Вплив дистанційної форми вивчення англійської мови на професійну підготовку фахівців з інформаційних технологій. *Інноваційна педагогіка*, Випуск 39, 2021. С. 175–178.
5. Остафійчук О. Д. Інноваційні методи і технології викладання англійської мови. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Вип. 30 (1), 2021. С. 290–293.
6. Прийма Л.Ю., Танько Н. Г., Шерстюк Н.О., Беляєва О.М. Особливості дистанційного навчання англійської мови студентів медичних ЗВО. Полтава: Українська медична стоматологічна академія, 2021. С. 219–221.
7. Редько В. Особливості дистанційного навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в умовах карантину. Національна академія педагогічних наук України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2243/
8. Сердюк О.П., Леоненко М.П. Навчання іноземної мови в умовах воєнного стану: адаптація до нових умов. Вебсайт Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. URL: <http://www.soippo.edu.ua/>

index.php/4873-navchannya-inozemnoji-movi-v-umovakh-voennogo- stanu-adaptatsiya-do-novikh-umov

9. Українці покращили рівень володіння англійською мовою у 2022 році. Перший Кембриджський Центр. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://cambridge.ua/uk/news/ukraintsy-uluchshili-uroven-vladeniya-angliyskim-2022/>
10. Шевченко С. Навчання англійської мови професійного спрямування в умовах дистанційної освіти. *Український педагогічний журнал*, № 1, 2021. С. 82–89.